

УДК 330

УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКИМИ РИЗИКАМИ НА
ПІДПРИЄМСТВІ

О.О. Василенко, Г.Г. Величко
Макіївський економіко-гуманітарний інститут

У роботі уточнено сутність та визначено основні класифікаційні ознаки видів ризику в господарській діяльності підприємства. Розроблено систему мінімізації ризиків в системі господарювання.

В умовах сучасних економічних відносин проблема оцінки й обліку ризику набуває самостійного теоретичного і практичного значення як важлива складова теорії і практики управління. Ризик – один з ключових елементів підприємницької діяльності. У багатьох випадках ухилитися від ризикованих дій, обійтися без них просто неможливо.

Підвищений рівень ризику, притаманний вітчизняному підприємництву, зумовлений не лише несприятливими макроекономічними умовами, але й реальними можливостями суб'єктів підприємництва щодо управління ризиками та вмінням вибирати та реалізовувати найефективніші заходи управління ризиками.

Це вимагає з одного боку наявності стабільно функціонуючих суб'єктів інформаційного бізнесу, страхових компаній, послуги яких дають змогу суб'єктам виробничого підприємництва управляти рівнем підприємницького ризику, а з іншого - розроблення та застосування у підприємницькій практиці методики порівняння та вибору найефективніших заходів управління ризиками та методики оцінки економічної ефективності програми управління ризиками загалом.

Теорія управління ризиками налічує численні праці вітчизняних та зарубіжних фахівців. Питанням аналізу, оцінки та управління господарськими ризиками присвячені праці Асилбекової Ф., Балабанова І., Бузько І., Верченка П., Вітлінського В., Гуменюка В., Загороднього А., Кузьміна О., Крикавського Є., Логачевої Л., Наконечного І., Нуреева Р., Петровича Й., Прандецького І., Романченко О., Сельцовой Н., Стадницького Ю., Страхарчук В., Уманціва Ю., Устенка О., Уткіна Е., Фере В., Хохлова М., Штефаніча Д., Ястремського О., Цельмера Г., Мюглера Й.

Проте в сучасній теорії управління ризиками відсутня систематизована класифікація заходів управління господарськими ризиками, не розроблена методика оцінки економічної ефективності та вибору найефективнішого заходу управління ризиками, а також методика оцінки економічної ефективності програми управління ризиками підприємства.

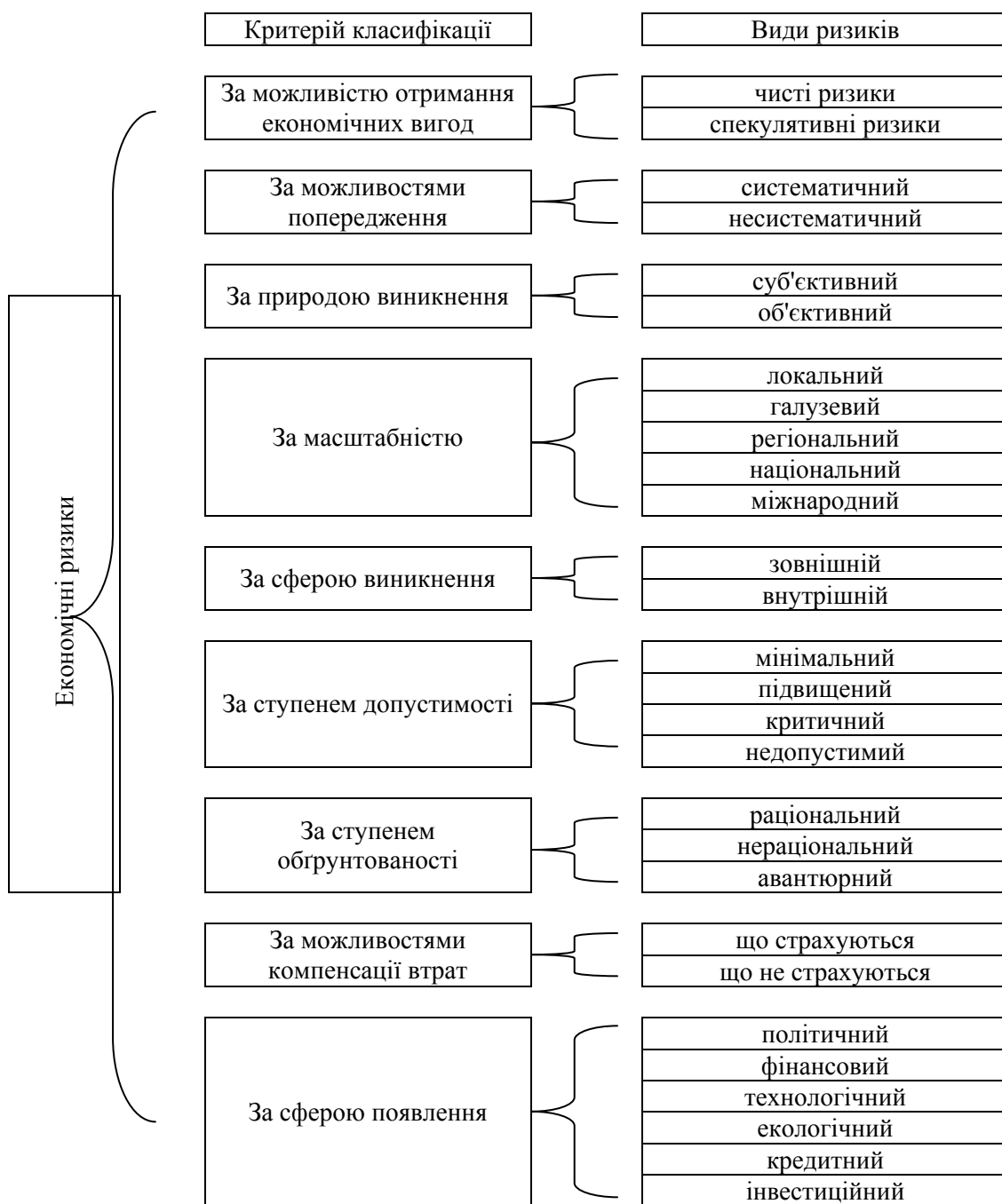
При виявленні суті та змісту господарського ризику як економічної категорії у вітчизняній економічній літературі спостерігається досить однобічний підхід. Більшість дослідників пов'язують господарський ризик лише з несприятливими результатами, з невігідними економічними наслідками господарювання в умовах невизначеності. Але якби підприємницький ризик був пов'язаний лише з негативними результатами, то важко припустити, що у цивілізованого підприємця виникла б потреба до ініціювання ризику.

На основі критичного аналізу визначень автор пропонує своє формулювання. Господарський ризик - це здатність до ведення господарської діяльності в умовах невизначеності та необхідності вибору, яка створює можливість завдяки особливим рисам підприємця попереджати, запобігати та зменшувати несприятливий вплив невизначеності на результати господарської діяльності і при виборі оптимального рішення з певної кількості альтернативних, отримувати в цих умовах дохід.

Подальше вивчення суті господарського ризику передбачає характеристику його різновидів у господарській діяльності. Для цього автором була складена класифікація господарських ризиків за різними ознаками (рис. 1).

Запропонована класифікація дозволяє послідовно розкрити характеристики ризику, виявити фактори, які впливають на нього, а також визначити роль та місце кожного ризику в загальній системі. Це створює передумови для ефективного застосування методів оцінки рівня ризику та побудови системи управління господарськими ризиками (УГР).

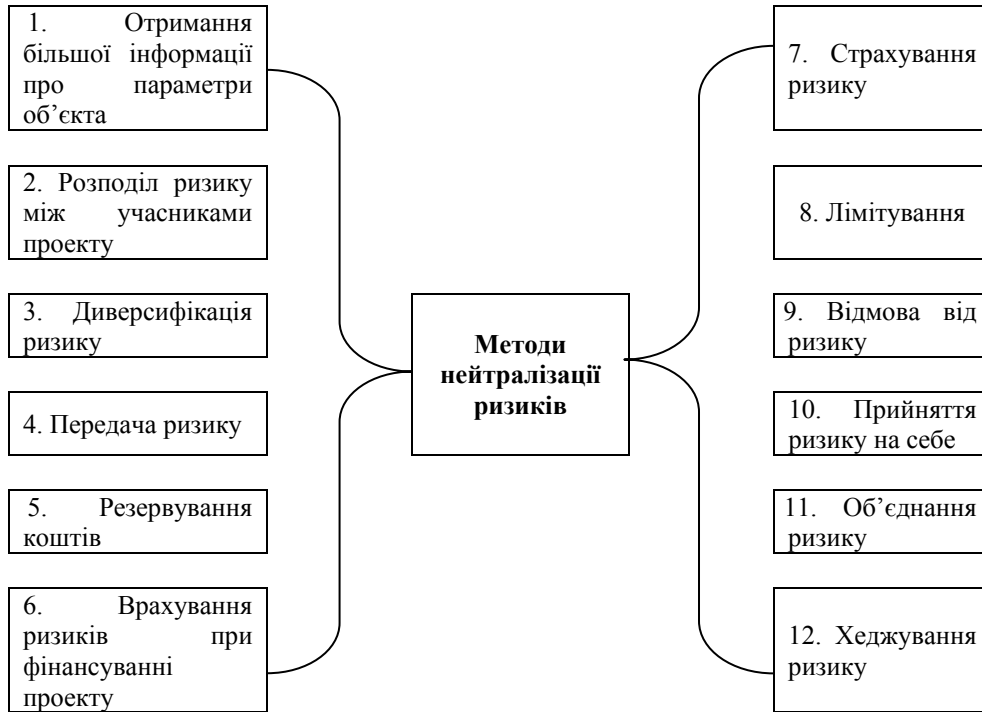
Механізм управління господарськими ризиками – це сукупність взаємозв'язаних процесів ідентифікації, вимірювання та регулювання ризикогенних факторів господарської діяльності, що забезпечує ефективність прийняття рішень щодо його реалізації в умовах мінливості та невизначеності економічного середовища. Цей механізм реалізується на всіх етапах господарювання.

Рис. 1 Класифікація ризиків господарської діяльності

Нами пропонується порядок функціонування механізму управління господарськими ризиками й підхід щодо виміру ефективності його дії, що дозволяє своєчасно виявити ризики, з якими може зіштовхнутися підприємство при здійсненні господарської діяльності, визначити фактори, що впливають на рівень ризику, оцінити імовірності настання ризикових подій і прогнозувати розмір можливих збитків. Отримана інформація є основою для розробки

програми мінімізації потенційних ризиків, формування стратегії господарської діяльності в несприятливих умовах зовнішнього середовища (рис. 2).

Рис. 2 Система методів мінімізації ризиків

Задачею аналізу є вибір такої композиції заходів щодо мінімізації ризиків, що забезпечує зниження впливу ризикогенних факторів на первинно прогнозований чистий грошовий потік, стабільність прогнозів у часі. Основним критерієм вибору методу управління ризиками є ефективність їх здійснення, тобто витрати на впровадження заходів повинні бути нижче розмірів збитку, заподіяного настанням ризикового випадку.

Висновки

Дослідження суті господарського ризику передбачає характеристику його різновидів на підприємстві. В магістерській дисертації розроблена методика класифікації господарських ризиків за 10 ознаками. Запропонована класифікація дозволяє не тільки більш повно охарактеризувати ризик у всіх його проявах, а й виявити фактори, які впливають на нього, а також визначити роль та місце кожного ризику у загальній системі. Це створює передумови для ефективного застосування методів управління господарськими ризиками.